

ΣΠΟΥΔΗ ΣΤΗ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ Q

Ενότητα 5: Η Πηγή των Λογίων (Q):
Σημασία και Θέση στην Αρχαία Χριστιανική Παράδοση

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Η Πηγή των Λογίων (Q): Σημασία και Θέση στην Αρχαία Χριστιανική Παράδοση

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Η ΠΗΓΗ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ (Q):
ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ
ΑΡΧΑΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ
ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Η προϊστορία της έρευνας

- 1835 – K. Lachmann : ο Μκ προηγείται των άλλων ευαγγελίων.
- 1838 – C.K. Weisse : οι Μτ και Λκ μοιράζονται μια κοινή πηγή -> αραμαϊκά λόγια.
- 1863 – H.J. Holtzmann : λόγια (Λ).
- 1890 - J. Weiß : Πηγή των Λογίων (Q).
- 1907 – A. v. Harnack : αποκατάσταση της Q – βασική πηγή του Αρχέγονου Χριστιανισμού.

Η ιστορία της έρευνας (I)

- 1959 – Η.Ε. Tödt, *Der Menschensohn in der synoptischen Überlieferung*.
  - Η κηρυγματική αξία της Q.
  - Υλικό παράδοσης που προέρχεται από τον παλαιστινιακό χριστιανισμό.
- 1968 – διάφορες μελέτες για την Q με θέμα το θεολογικό περιεχόμενο, το κοινωνικο-ιστορικό περιβάλλον της Q, τη θέση της μέσα στον αρχέγονο Χριστιανισμό.

Η δομή της Q

- Α. Ιωάννης Βαπτιστής και Ιησούς (Q 3,2-7,35).
- Β. Το κήρυγμα του Υιού του Ανθρώπου (Q 9,57-11,13).
- Γ. Η σύγκρουση του Ιησού με την γενεά ταύτη (Q 11,14-52).
- Δ. Οι μαθητές κι η προσδοκία του Υιού του Ανθρώπου (Q 12,2-13,21).
- Ε. Η κρίση του Ισραήλ (Q 13,24-14,23).
- Στ. Η μαθητεία (Q 14,26-17,21).
- Ζ. Το τέλος (17,23-37).

Παράδοση και σύνταξη της Q (1)

- Διάκριση μεταξύ παράδοσης και διαφόρων σταδίων της σύνταξης / αναθεώρησης της Q.
  - Απαρχές μία κοινότητα της Παλαιστίνης μετά την ανάσταση – έντονη εσχολογική προσδοκία – ερμηνεία της Τορά υπό το φως των εσχάτων.
  - Επεξεργασία του υλικού από τις κοινότητες της Συρίας – επίδραση του κηρύγματος των Ελληνιστών (επίγειος Ιησούς – καθυστέρηση παρουσίας – μαθητεία).
- Το μοντέλο του J. Kloppenborg:
  - Αρχικά 6 ομάδες παραινετικών λογίων.
  - Προσθήκη μοτίβων κρίσης, κριτικής της γενεάς ταύτης, δευτερονομιστική κατανόηση της ιστορίας.
  - Προσθήκη βιογραφικών στοιχείων.

Παράδοση και σύνταξη της Q (2)

- Ο σοφιολογικός χαρακτήρας της Q.
- Σύνδεση με το Ευαγγέλιο του Θωμά.
- Σύγκριση με προφητεία και αποκαλυπτική.
- Μεταβολή του Sitz im Leben: περιπλανώμενοι κήρυκες – οι εγκαταστημένες κοινότητες της Q και των ευαγγελίων.

Το φιλολογικό είδος της Q

- J.M. Robinson: λόγια σοφών.
- J. Kloppenborg: διδασκαλία.
- M. Sato: προφητικό κείμενο.
- Τι έχει προτεραιότητα: η σοφιολογική παράδοση (ΗΠΑ) ή η προφητική / αποκαλυπτική (Ευρώπη);
- Σοφιολογία και προφητεία δεν αποκλείουν η μία την άλλη.
- F.G. Downing: βιογραφία ενός κυνικού φιλοσόφου.

Συγγραφέας – αναθεωρητές - ακροατήριο

- Απαρχές της παράδοσης της Q – περιπλανώμενοι χαρισματικοί στην Παλαιστίνη -> κήρυγμα για την εγγύτητα της Βασιλείας.
- Μέσα στο κείμενο σήμερα στοιχεία και κοινοτήτων που έχουν σταθερό τόπο κατοικίας.
- Η Q διασώζει στοιχεία της γαλιλαϊκής παράδοσης για τον Ιησού.
- Η τελική αναθεώρηση μετά τον Ιουδαϊκό Πόλεμο (βλ. Q 13,34-35 – εγκατάλειψη της ιεραποστολής στον Ισραήλ).
- Η τελικά αναθεώρηση της Q στην περιοχή της Συρίας – μετά την απόδραση της κοινότητας από την Παλαιστίνη στο τέλος του πολέμου.

Η θεολογία της Q (1)

- Ιωάννης και Ιησούς:
  - Ιωάννης ο πρόδρομος του Ιησού.
  - Απουσιάζει το Πάθος κι η Ανάσταση.
  - Απουσιάζει ο τίτλος «Χριστός», ο τίτλος «υιός του Θεού» μόνο στην τελική αναθεώρησή της.
  - Έμφαση στο ρόλο του Ιησού ως δασκάλου.
  - Υιός του Ανθρώπου / κριτής (ως τίτλος πιο έντονα στην αναθεώρηση της Q).
  - Έμφαση στη σοφία ως περιεχόμενο του κηρύγματος – ο Ιησούς δεν ταυτίζεται με αυτήν.

Η θεολογία της Q (2)

- Σωτηρία και εσχατολογία.
  - Κεντρικό ρόλο καταλαμβάνει ο Νόμος κι οι προφήτες.
  - Κήρυγμα που απευθύνεται στον Ισραήλ.
  - Πολεμική εναντίον της γενεάς ταύτης.
  - Έντονη προσδοκία των εσχάτων που θεωρούνται ότι είναι εγγύς.
  - Ο Θεός κριτής.
  - Το κήρυγμα της αγάπης για τον πλησίον.

Q και αρχέγονος Χριστιανισμός

- Μία από τις σημαντικές παραδόσεις του αρχέγονου Χριστιανισμού.
- Πολλαπλές γραμμές παράδοσης.
- Κατάλοιπο της παράδοσης ιουδαιοχριστιανικών ομάδων.

Η κριτική της Q

- Μία θεωρητική πηγή.
- Το πρόβλημα της κοινότητας Q.
- Η απουσία της ιστορίας του Πάθους και της Ανάστασης.

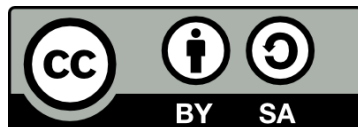
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τσαλαμπούνη Αικατερίνη. «Σπουδή στη Συνοπτική Παράδοση και στην Q. Η Πηγή των Λογίων (Q): Σημασία και Θέση στην Αρχαία Χριστιανική Παράδοση». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS361/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

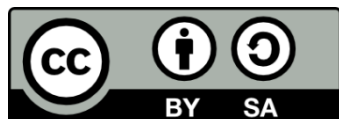
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Φίλιππος Γερμάνης
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

